

ratur; ut, per contractum onerosum, vel lucrativum, secuta traditione vera vel ficta, ut in leg. Traditionibus, Cod. de Pactis, in leg. Traditio. ff. de Acquir. rer. dom. in §. Per traditionem Instit. de rer. divis. in leg. Quod meo. ff. de Acquir. poss. in leg. Clavibus. ff. de Contrahend. empt. in leg. 1. Cod. de Donation. Item, per usucapionem, ut in leg. unic. Cod. de Usucap. trans. in leg. 1. per totum, Cod. de Longiss. temporis prescription. in §. 1. & per totum, Instit. de Usucapion. Item, per successionem universalem, secuta postea additione, ut in leg. Cum haeredes. ff. de Acquir. poss. in leg. 1. & per totum. ff. de Petit. haered. in leg. 1. & per totum, Cod. eod. titul. Item, per restitutionem factam ab haerede gravato, ut in leg. 1. per totum. ff. ad Trebell. in leg. 1. & per totum, Cod. eodem. titul. Item,

per legatum particulare, ut in leg. Titio. ff. de Furt. in leg. Si tibi homo. §. Cum servus. ff. de Legat. 1. cum similib. Item, per adoptionem vel arrogationem, ut in leg. 1. & per totum, ff. de Adopt. in leg. 1. & per totum, Cod. eod. tit. in §. 1. Instit. de acquir. per arrog. Item, per ingressum religionis, & professionem secutam, ut in Auth. ingressi, Cod. de Sacros. Eccles. Item, quando quis habet rem pro derelicta, & alius occupat eam, ut in leg. 1. & per totum. ff. Pro derelicto, & in §. penult. Instit. de rerum divis. Item, per contractum onerosum vel lucrativum factum cum Ecclesia, Civitate, vel pio loco, ut in leg. fin. Cod. de Sacros. Eccles. Item, per contractum matrimonii, ut in leg. Duco ancillam, Cod. de Rei vindication. Item etiam, per alios similes modos à jure civili inventos & dispositos. (c)

Et

(c) Ergo sine possessione dominium acquiri non potest; quam opinionem defendit Othoman. libro singulari quaestionum illustrium, quaestione 11. Contrariam tamen sententiam, videlicet, sine possessione dominium posse acquiri, defendit Gloss. verb. In vacuum, in leg. Cum, Cod. de Distractione pignorum, quam sequitur Bartol. in leg. Si stipulatus, num. 2. ff. de Usuris, & in leg. Celsus, num. 12. ff. de Usucap. ubi Bald. in 2. part. num. 8. & receptam testantur Alciat. in leg. 1. §. Traditionibus, num. 20. ff. de Pactis, Aretin. num. 1. Jas. 8. in Rubr. de Acquir. poss. Molien. in consuetudinibus Parisiens. tit. 1. §. 55. gloss. 13. num. 13. quæ sententia in puncto juris prior est, ut ex supradictis Autorum fundamentis colligere licebit. Item etiam quaeritur dominium, vel saltem declaratur, per sententiam latam in rei vindicatione; quia si actor prætendat se dominum, & reus conventus possideat, & negavit intentionem actoris; vel licet non possideat, offerat se liti, & dicat se possidere; vel licet hoc non dicat nec asserat, nec sit interrogatus an possideat vel non, simpliciter negavit intentionem actoris, & persecutus fuisset litem, & ex probationibus & actibus processus reperitur probatum dominium, & iudex pronuntiavit sententiam definitivam, quæ declarabit dominium actori pertinere; quodcumque postea reus conventus reperitur possidere illa sententia mandabitur executioni contra eum, ut sine alio novo processu, vel petitione mandetur executioni, & teneatur rem actori restituere; ista Gloss. singularis & unica juncto text. in leg. Si à te, §. 1. secundum 3. lectionem. ff. de Executione rei judicat. quam ibi ad hoc summè notat & commendat Bartol. & communiter DD. reputant singularem & unicam Angelus & Paul. de Castr. idem Paulus in leg. Si constante, §. fin. ff. Solutio matrim. 2. column. num. 4. idem Paul. in leg. Si hereditatem. ff. de Petitione hereditatis, & in leg. Si quo tempore, eod. tit. idem Paul. in leg. Cod. de alienat. jud. mut. causa facti, 2. column. Bald. in rubr. ff. de Rei vendic. idem Bald. in leg. Cogit. Cod. de Petit. haered. fin. column. idem Bald. in rubr. de Sentent. & Re judicata, idem Bald. in cap. Ex conquestione de Restitut. spoliat. Angel. de Aretin. in §. Omnium fin. col. Instit. de action. Alexand. in leg. Naturaliter. §. Nihil commune. ff. de Acquir. poss. 17. column. num. 139. & alii moderni. Et certè, licet in puncto juris mihi videatur valde dubia opinio; quia extrema & uniformiter & præcisè habilia & necessaria in rei vindicatione, & validitate processus, & sententiæ ferendæ, sint dominium ex parte agentis, & possessio, vel detentio ex parte conventi, ut in leg. Rem action. ff. de Rei vindication. & in leg. Qui petitorio, eod. tit. & in leg. 1. Cod. de Alienatione judicii mutandi cause facti. & in §. Omnium, Instit. de action. & in cap. Raynaldus, verb. Ceterum, de Testament. cum similib. ergo cum isto casu deficiat extremum passivum, æquè principale videtur non posse procedere; & ita reprobatur Bald. in leg. Is qui se obtulit. ff. de Rei vindicat. 2. lectur. idem Bald. in leg. Licet minimam. ff. de Petitione heredit. idem Bald. in leg. Non altas. ff. de Jud. Tamen in dubio sequor communem opinionem, & ab ea non recedo, & ingenium & iudicium meum submitto tot & tam præclaris viris eam tenentibus; & in eam confirmationem satisfacit ratio; quia cum reus conventus respondet petitioni actoris, & litem contestatus est, & extremum, possessionem, in se requisitum, non negavit, visus est se liti offerre, & effici reus, & per consequens validatur iudicium.

5 Et istum dominium sic declaratum de quo loquimur, est Jus de re corporali perfectè disponendi nisi lex prohibeat: ita probat text. in leg. fin. Cod. de Rebus alien. non alien. text. in leg. Qua ratione. §. Hac quoque. ff. de Acquir. rerum domin. text. in leg. Generaliter. §. Sub conditione. ff. Qui & à quibus, text. in leg. Si ita stipulatus fuero. §. Titius in fin. ff. de Verbor. obligat. text. in leg. Sciendum. §. 1. ff. Qui satisd. cogant text. in leg. In adibus, §. fin. ff. de Donat. text. in leg. In re mandata. Cod. Mandati, text. in leg. in eo versic. Nemo. ff. de Regul. jur. text. in leg. Id quod nostrum eod. tit. text. in §. 1. Instit. quibus alien. licet vel non, text. in leg. fin. versic. Sin autem. Cod. de Jure domin. imper. ubi dicit, quòd dominium est plenissimum jus rei: quem ad hoc notant & commendat ibi DD. & dicit unicum Joan. Igneus in leg. 1. §. Servus pignori datus. ff. ad Syllan. text. in leg. Unic. Cod. de Nud. jure Quiritum, quem dicit ibi Bald. rarè alibi inveniri: Et in expressò istam definitionem ponit Bart. licet ista jura non alleget, in leg. Si quis vir, §. Differentia. ff. de Acquir. poss. & ibi Paul. de Castr. Cuman. Aretin. & Alexand. Bald. in leg. Fæmina. §. Illud. Cod. de Secund. nupt. ubi dicit, quòd de hoc fuit interrogatus à Domino Papa: idem Bald. in leg. In rebus, Cod. de Jure dot. Salic. post. Rich. in leg. Traditionibus, Cod. de Pactis. Anchar. in cap. Pastoralis, de causa poss. & propriet. Rip. in rubr. ejusdem tituli, ubi dicit, hanc esse communem opinionem Socin. in consil. 103. 3. column. & istam etiam definitionem expressè ponit & approbat. lex 1. tit. 28. 3. part. Ex quibus deducitur & inferitur, quòd dominium non est qualitas cohærens rei, sicut servitus, nec est idem quod ipsa res corporalis; sed est quoddam jus plenum & totale, cohærens personæ, producens plures effectus, qui diriguntur in ipsam rem, & ejus possessores: ita subtiliter & fundamentaliter inferitur ex superioribus, & expressè tenet Bart. in leg. 1. ff. de Jurisd. omn. jud. fin. col. & ibi commun. DD. Item etiam inferitur, quòd si duo vel plures habent titulum ab eodem domino, ille præfertur, cui priùs res sit tradita; quia in eum

est translatum dominium; ut in leg. Quoties de rei vindic. & ibi communis opinio. Item etiam subinfertur, quòd ille qui est dominus rei, potest eam à quocumque possessore vindicare, modo habeat titulum, modò non, mediante actione reali vindicationis, per quam declaratur dominus, & in consequentiam fit restitutio rei; text. est in leg. 1. & per totum. Cod. & ff. de Rei vind. & in §. Omnium, Instit. de action. cum similib. & ibi communiter DD. (d)

Aliud dixi, quòd est Detentatio, & illa nihil aliud est quàm: sola, nuda, & simplex insistentia rei, qua consistit in facto, ex qua nec dominium, nec possessio aliqua resultat propter qualitatem personæ, vel rei, vel ex ipsa naturæ actus: puta, si traditur mihi aliqua res, vel ego eam accipio, & est actus per quem non potest causari possessio juridica, certè tunc dico habere nudam detentationem; & illa dicitur nuda & simplex detentatio. Pro cujus perfecta intelligentia operæ pretium est cognoscere actus, in quibus sola detentatio quaeratur; & qui effectus resultant ex hoc quòd quaeratur detentatio sola & non possessio? in quo subtili articulo resolutivè dico, quòd primus actus est, quando quis simpliciter tradit alteri suam rem nullo titulo vel causa determinata nec expressa; quia tunc sola detentatio transit in accipientem, adeò quòd dominus poterit illam rem petere, vel rei vindicatione, vel iudicio possessorio retinendæ; cum remansit possessor, & non sit translatum dominium nec possessio in accipientem; iste est textus notabilis qui sic potest intelligi in leg. Numquam nuda. ff. de Acquir. rer. domin. cujus verba sunt, numquam nuda traditio transfert dominium, sed ita si venditio aut aliqua justa causa præcesserit propter quam traditio sequeretur, & illum textum, licet nullus Doctor sic intelligat nec declaret, reperio quòd in terminis ita ad hoc eum notat & considerat Raph. Fulg. in leg. Cum quid. ff. Si cert. petat. 2. col. in fin. & Joan. de Imol. in leg. à Titio, 2. column. post med. de Verbor. obligation. & sic tali casto nullus censetur etiam tacitus contractus intervenisse. Sed attende, quòd ista conclusio est

(d) An autem duplex dominium, directum, & utile, aut unum tantum sit? est controversum; DD. Bartol. in leg. Naturaliter. §. Nihil commune, num. 14. & in leg. Si quis vir, §. Differentia, num. 5. de Acquirend. possess. Alexand. num. 7. Alciat. in dict. §. Nihil commune, num. 90. Pinell. in leg. 2. Cod. de Bonis maternis 3. part. n. 11. Sarmient. lib. 3. Selectarum. cap. 2. n. 26. Corras. lib. 6. Miscellaniarum cap. 2. num. 2. Baccon. lib. 2. Declarat. cap. 43. num. 24. existimant duplex esse dominium, directum, & utile; quod ab omnibus est receptissimum, ut dicitur in leg. 68. infra, num. 2. lib. Sed, unicum tantum dominium esse, in puncto juris posset defendi cum Duaren. lib. 1. Abionum in artem reductarum, cap. 6. Parlador. rerum quosid. cap. 1. §. 2. n. 14. Valasc. de Jure emphyteutico, 1. part. quaest. 13.

Anton. Gomez, ad Legem Tauri.

G g 3

verissima, quod in isto casu sola detentatio transit; Sed non est vera in eo quod dicti DD. dicunt, quod tali casu non censetur gestus aliquis contractus, saltem tacitus; quia imò est, vel depositum, vel alius, ex qualitate rei; ista est Gloss. singularis & unica in dict. leg. Cum quid. ff. Si cert. petat. in gloss. penult. quam ibi dicit mirabilem Bartol. & commendant DD. & eam dicit unicam in jure Imol. in leg. Coem ferro. §. Qui maximos. ff. de Public. vect. 1. col. in med. & in hoc approbatur illa Gloss. in cuius declaratione dicunt ibi Paul. Alexand. Socin. Jas. & communiter DD. quod si fuit tradita aliqua res vel species mobilis, vel immobilis, vel pecunia in sacculo, erit tacitus contractus depositi, in quo sola transit detentatio; si verò sit tradita pecunia incerta, præsumitur mutuum: numquam verò præsumetur donatio, nisi aliqua conjecturæ interveniant, de quibus ibi per DD. & ita debet intelligi text. in dict. leg. numquam nuda, de acquir. rer. domin. nam in quantum dicit ibi textus, quod nuda traditio non transfert dominium; est verum, quando est nuda traditio, id est abstracta à causa, vel titulo habili ad translationem domini; & isto solo respectu est nuda traditio: non tamen negat text. quod intervenit alius titulus vel contractus expressus, vel tacitus, ex quo non resultat acquisitio domini nec possessionis ex qualitate rei traditæ, & secundum superiorem distinctionem: & ita declarat illam legem Socin. in dict. leg. Cum quid, si cert. petat. 6. column. num. 11. & ante eum ista est mens & declaratio. Alb. in dict. leg. Numquam nuda. Facit etiam text. juncta Gloss. & communi opin. in leg. Cum pater. §. Pater pluribus de legat. 2. Et istum intellectum & superiorem communem opinionem tenendo, collige & tene primum casum, in quo in accipientem transit sola detentatio, quando fit nuda traditio rei, nullo expresso contractu vel causa inter partes.

8 Secundus casus, in quo sola detentatio transit ex traditione vel apprehensione secuta, est, quando expressè traditur res ex causa vel titulo non habili ad translationem domini; ut si tradatur ex causa commodati, vel ex causa depositi, vel ex causa locationis: text. est in leg. Rei commodata. ff. Commodati, text. in leg. Licet versic. Rei deposita. ff. Depositum, text. in leg. Qui universas. §. fin. ff. de Acquirend. posses. text. in leg. Si rem mobilem in princip. eod. tit. text. in leg. Si id quod. ff. eod. tit. text. in §. Possidere, versic. Per eos quoque, Institut. de interdicitis, text. in leg. Male agitur, Cod. de Præscript. 30. vel 40. annor. text. in leg. fin. Cod. de Acquirend. posses. text. optimus in leg. Officium. ff. de Rei

vind. text. in leg. Non solum. §. Quod vulgo, de usucap. vers. Quando magis, text. in leg. 2. tit. 3. 3. part. Quibus casibus, dominium & utraque possessio est penes dominum, sola verò detentatio penes commodatarium, depositarium, colonum, vel inquilinum: Cujus ratio est; quia traditio tantum fuit facta ad usum vel custodiam, & non respectu alterius plenæ acquisitionis: ita Odo. in dict. leg. Rei commodata, & ibi Angel. de Perus. Facit etiam text. in leg. §. Cum inquilinus. ff. Uti possidetis, per quem tenet ibi Alber. quod aliud est habitare, aliud possidere: ex quo infert, quod uxores non videntur possidere domos maritorum in quibus habitaverunt: ex quo videtur mihi dubia decisio Bart. in leg. penult. in fin. Cod. de Pignor. action. de quo articulo latius suo loco dixi.

Tertius casus, in quo sola detentatio transit in accipientem, est, quando utraque possessio rei est occupata, modò per ipsum dominum, modò per alium quemlibet possessorem rei, & utramque possessionem retinet, quia est præsens, & sic est in ipsa, vel dato quod non sit actualiter in ea, est in conspectu, vel est prope rem, taliter quod citò posset ingredi; quo casu utramque possessionem dominus vel possessor retinet, argumento text. in leg. 1. §. Si jusserim. ff. de Acquirend. posses. & in leg. Quod meo. §. Si vendit. eod. tit. & in leg. Clavibus. ff. de Condit. empt. quibus probatur, quod per visum vel aspectum rei, vel traditionem clavium prope rem, acquiritur possessio, ut infra latius dicemus; ergo melius postquam est acquisita retinetur & conservabitur, argumento text. in leg. 1. §. Quod autem ait prator. ibi: Nam cui damus, &c. ff. de superfic. text. in leg. Invitus. vers. 1. ff. de Regul. jur. bonus text. in leg. Papinianus, §. Si filius. ff. de Inoffic. test. text. in leg. 3. §. Bonorum. ibi: Retinendique &c. ff. de Bon. posses. text. in leg. Patre furioso de his qui sunt sui vel alien. & ex isto fundamento, licet sic inducto, istam conclusionem tenet Glossa ordinaria in leg. 1. ff. de Acquirend. poss. in gloss. 2. in med. vers. Sed quid si non est in conspectu? quam Gloss. & ejus conclusionem approbat ibi Bartol. fin. column. in med. vers. Unde quarto loco, &c. ubi dicit, quod Glossa loquitur perfectissimè, cui nihil est addendum Paul. de Castr. ibi 2. column. prope fin. dicens esse menti tenendum; & sequitur ibi Alexand. 9. column. n. 34. Socin. ibi 8. column. in fin. Cuman. ibi fin. col. in med. & Vincent. ibi num. 106. Cuman. in leg. Clam. possidere. §. Qui ad nundinas, eodem tit. 3. column. post princip. & ibi Jas. 2. column. in princip. & ibi Ludov. Roman. in princip. & istam conclus. expressè tenet Cardin. in cap. Olim,

et

et 1. 3. column. de Restitut. spoliat. & sic ista est communis opinio ex qua datur vera intelligentia & declaratio ad text. in leg. Clam. possidere. §. Qui ad nundinas, eod. tit. ubi habetur, quod absens perdit naturalem possessionem, & retinet civilem: Nam debet intelligi, quando est longè absens: secus verò si in conspectu vel prope; quia nullam perdit, isto ergo casu, si alius quàm ille possessor tradit alteri illam rem, modò cum titulo vel causa, modò sine ea, vel sua autoritate ingrediatur, nullam acquirit possessionem, sed tantum detentationem.

Quartus casus, in quo sola detentatio transit in accipientem, est, quando utramque possessionem habeo mediante persona alterius, ut procuratorem, tutorem, colonum, inquilinum, filium vel servum; quo casu, etiam eis existentibus in absentia rei, retineo utramque possessionem; text. est in leg. Si colonus. ff. de Acquir. posses. text. in leg. Si id quod. §. 1. eod. tit. textus hodiè expressior in leg. fin. Cod. eod. tit. Gloss. ordin. in leg. 1. in gloss. 2. post. medium, versic. Sin autem. ff. Eod. & utrobique communis opinio. Isto ergo casu, si fortè res occupetur ab aliquo, vel per alium sibi tradatur, nulla possessio transit in accipientem, sed tantum sola nuda & simplex detentatio.

Quintus casus, in quo sola detentatio transit in accipientem, est, quando utraque possessio est penes duos, quia unus habet civilem, alius naturalem; ut in eo qui est ingressus naturalem vacantem, retenta civili possessione per alium in absentia; vel in proprietario & fructuario, vel in precario rogante, vel in similibus casibus; ut in leg. Clam. possidere. §. Qui ad nundinas. ff. de Acquirend. posses. in leg. Naturaliter in princip. eod. tit. in leg. Haber. §. final. versic. Placet. ff. de Precario: Nam in his casibus, & similibus, si dicta res occupetur per aliquem tertium, vel sibi traditur ab alio quàm à possessore, sola transit detentatio, & non possessio aliqua, cum utraque sit occupata.

Sextus casus, in quo sola detentatio transit in accipientem, erit hodiè in terminis hujus l. 45. qua cavetur, quod in successorem majoratus transit possessio, mortuo possessore; quia si alius tertius apprehendat vel ingrediatur rem, vel ab alio tradatur cum titulo, vel sine titulo, non acquirit possessionem, sed nudam detentationem.

Septimus casus, in quo sola detentatio transit in accipientem, est, quando iudicis autoritate causa custodia, indemnitas, vel causa rei & juris sui conservandi traditur aliqua res; ut quia creditor missus est ex primo decreto in possessionem bonorum debitoris, qui citatus est, &

non comparet in iudicio ad se defendendum; ut in leg. 1. & per totum titulum. ff. Quibus ex caus. in posses. eatur, & C. de Bonis author. jud. posses. maxime in Authent. & qui jurat. eod. tit. traditur plenè per Bartol. & DD. in leg. Si finita. §. Julianus. ff. de Damn. infect. Vel quia legatarius in diem, vel sub conditione, vel purè, quando mora iudicii intervenit, mittitur in possessionem bonorum hæreditatis, si sibi non satisfidatur per hæredem de legato præstando; ut in toto titulo. ff. & Cod. ut in possessione legatorum. Vel quia mulier ventris nomine mittitur in possessionem bonorum defuncti; ut in toto titulo. ff. de Ventre in possessionem mittendo. Vel quia ex eo quod non præstatur cautio damni infecti, mittitur quis in possessionem domus ruinosæ; ut in leg. 4. §. 1. & in leg. Si finita. §. Ex hoc edict. & per totum. ff. de Damn. infect. Quibus casibus, talis missus non consequitur possessionem rerum, sed tantum nudam detentationem. Iste est casus expressus, & ibi Alb. & communiter DD. in leg. Cum legatis. ff. Quibus ex causis in posses. Cujus verba sunt: Cum legati, vel fideicommissi servandi causa vel quia damni infecti nobis non caveatur bona possidere prator permittit, vel ventris nomine in possessionem nos mittit, non possidemus, sed magis custodiam rerum & observationem nobis concedit. Text. in leg. Is cui. ff. Ut in posses. legatorum, text. in leg. 3. §. Genera, versic. Quod autem. ff. de Acquirend. posses. text. in leg. Si quis ante, versic. Denique, eod. tit. Text. in leg. Si duo. §. Creditores. ff. Uti possid. text. in leg. 1. §. Quod ait prator, vers. Quasitum. ff. Quorum legat. text. in leg. 2. ff. Pro hered. in princip.

Octavus casus, in quo sola detentatio transit in accipientem, & non possessio, est, quando persona recipiens non est capax possessionis, sed tantum nudæ detentationis; ut putà, servus cui res tradita est; quia tantum habet nudam detentationem: Textus est notabilis in leg. Quod servus. ff. de Acquirend. posses. & ibi Gloss. Bartol. & communis opinio; text. in leg. Stipulatio ista. §. Hac quoque. ff. de Verbor. obligation. & ibi DD. Quod tamen intellige, quando servo tradita esset talis res ex injusta causa; secus si ex justa; quia tunc statim substantia possessionis ipso jure quæritur domino, sicut quæritur dominium & obligatio, ut concludit Bartol. Paul. & communis opinio in dict. leg. Quod servus. Pro qua sententia est casus in leg. Si id quod. §. 2. ff. de Acquir. posses. text. in leg. 1. §. Item acquirimus, eod. tit. text. in leg. fin. Cod. eod. tit. & tunc etiam penes servum est sola detentatio; & idem est in filiofamilias, & in monacho, & in eis per quos possumus ac-

qui-

quirere, secundum Paul. & DD. in dict. leg. Quod servus. Confirmatur; quia tales personae capaces sunt facti, ut in §. Sed cum factum, Instit. de stipulat. servor. & in leg. Qui heredi de condit. & demonstrat. ibi: Quia qua facti sunt non transeunt ad dominum. Et adde, quod effectus maximus resultat ex hoc, an solum detineat, vel possideat? Quia si quis solam habet detentationem, non potest usucapere, nec praescribere, ut in regula sine possessione, de regulis juris. Item, non competunt sibi aliqua remedia possessoria: Unde, si talis detentator per vim expellatur de possessione, non habet remedium recuperandae Unde vi, quod datur possessoribus; text. est in leg. 1. §. Deicitur. ff. de vi & vi armat. & ibi Bart. Alber. Angel. & communiter DD. Similiter, si talis detentator turbetur vel molestetur in sua detentatione, non habet remedium possessorium retinendi Uti possidetis, ut defendatur a turbatione vel molestia; quia illud solum competit possessoribus; text. est in leg. 1. in princip. ff. uti possid. text. in §. Interdictum autem, ead. leg. text. expressior ceteris, in leg. Si duo. §. Creditores eodem tit. cujus verba sunt: Creditores missos in possessionem rei servanda causa, interdicto uti possidetis uti non posse, & merito, quia non possident. Idemque & in ceteris omnibus qui custodia causa missi sunt in possessionem dicendum est. Ex quo dicebat Rosfred. in lib. sup. in rub. de actione ex conduct. quod tali casu nullum remedium datur colono vel inquilino contra turbantes, vel violentos possessores, ut defendatur in sua detentatione: argument. text. in leg. Cum in plures. §. Messem. ff. Locati, & in leg. 2. versic. 2. ff. ad legem Rhodiam, de Jactu. Vel potest dici, quod ille qui missus est in detentationem causa custodiae, habet remedium tituli: Ne vis fiat ei: ita Faber. in §. Retinenda de interdictis. 2. column. 4. & ibi Angel. 2. column. num. 2.

12 Vel potest etiam dici, quod licet talis detentator non habeat aliqua remedia possessoria, ut dictum est; tamen, si expellitur de sua detentatione, vel turbatur in ea, habet officium iudicis nobile, ut restituatur sua detentatio, vel non molestetur in ea: ita probat text. singularis in jure in leg. Aquilius Regulus. ff. de Donat. in fin. ibi: Quod si expulsus Nicostratus, &c. ubi Aquilius Regulus juvenis concessit Nicostrato magistro suo facultatem habitandi in certa domo vel cenaculo; & mortuo Regulo, controversiam & molestiam patiebatur magister, & tandem expulsus fuit; & dicit textus, quod per iudicem defendendus est qua si loco possessoris; & ad hoc eum ibi notat Bart. in fin. juncta Gloss. in fin. & Angel. de Perus. in princ. & Joan.

de Imol. in 2. column. prope fin. & ad hoc eam reputat singul. Paul. de Castr. ibi 1. column. in fin. num. 5. & eum ad hoc notat ibi Cuman. & Rom. in fin. Et ut ille textus recte probet, debet intelligi, quod ibi sola nuda facultas & actus habitandi concessa est donatario; & ita explicant verba textus, dum dicit, dono & permitto tibi habitare in illo cenaculo: secus vero, si jus habitationis esset donatum; quia tunc esset concessa servitus personalis, vel mixta, ut in toto titul. ff. de Usu & habitatione, & Instit. eodem, & in leg. Cum antiquitas, Cod. de Usufructu 1. & donatarius possideret naturaliter sicut fructuarium quilibet, & haberet remedia possessoria si expelleretur vel perturbaretur; & ita intelligit & declarat ibi illum text. Jacob. de Arenis & ibi Bart. 1. column. num. 2. Paul. notat. ibi in princ. num. 2. & communiter alii DD. Secundo pro ista conclusione, quod pro recuperanda dicta detentatione competat officium iudicis, facit textus notabilis in leg. Et non tantum. ff. de Petit. heredit. in fin. ubi dicitur, quod petitione hereditatis proposita, aequum est restitui res commodatas, expositas, & similes, cujus verba sunt: Sed licet earum nomine, qua commodata vel deposita sunt, nulla sit facile actio; quia tamen periculum earum ad nos pertinet, aequum est eas restitui, quem notabiliter sic induco: Nam petitio hereditatis solum datur ad hoc ut quis declaretur haeres, ut in leg. 3. eodem titul. & ibi Bartol. in fin. tamen restitutio rerum venit iudicis officio; text. est in leg. Licet minimam, eodem titul. quem ibi ad hoc notat. Bartol. Angel. & communiter DD. merito ergo dictae res, in quibus sola detentatio erat penes defunctum, restituuntur haeredi. Et ista est vera declaratio illius text. & istam sententiam & conclusionem expressè tenet ibi Glossa ordinaria in verb. Facile, in fin. licet sic non inducat illum text. & illam Gloss. reputat ad hoc ibi singularem Angel. & eam sequuntur Bald. Paul. & DD. in leg. Item videndum. §. Nunc videmus, eod. tit. Tertio, pro hac conclusione & sententia facit textus expressior ceteris in leg. Manifestissimi. §. Sed cum in secundam in princ. Cod. de Furtis, juncta Gloss. in verb. Rem furtivam, ubi dicit text. quod commodatarius vel similes personae possunt agere contra eum qui furto vel vitio subtrahit sibi rem; & nedum consequetur a fure poenam legalem, sed etiam ipsam rem commodatam; & licet textus non aperiat, quo jure, vel remedio; Gloss. ibi dicit, quod officio iudicis; cum nulla remedia possessoria habeat; quem text. juncta Gloss. sic intelligit & notat ibi Bart. Paul. Salicet. Angel. de Perus. & communiter DD. tenet etiam

etiam Bart. ubi reputat quotidianum, in leg. Rem qua nobis 1. col. post princ. de acquirend. possessione. Quarto, pro ista sententia & conclusione allego Gloss. expressam meliorem de jure in leg. Et ideo. §. Neratius, in gloss. fin. ff. de Condit. furt. ubi in expresso istam conclusionem tenet; quam ibi notat & commendat Bart. Bald. Paul. Salicet. Fulg. & communiter DD. Quinto, pro ista sententia facit bonus text. in sui generalitate, in leg. Illicitas, in princip. ff. de Offic. praesid. cujus verba sunt: Illicitas executiones & violentias factas & extortas metu, venditiones & cautiones, vel sine pretio numeratione prohibet praes provinciae, quem pro ista sententia allegat & considerat Salicet. in dict. leg. Et ideo. §. Neratius, prope fin. in dict. leg. Manifestissimi. §. Eum in secundam. Sexto, pro ista sententia & conclusione facit aequa & communis ratio, quae habet, quod cum iactura alterius nemo debet locupletari, ut in leg. Nam hoc natura. ff. de Condit. in deb. & in regul. jure natura. ff. de Regul. jur. quod esset, si detentator privetur injuste commodo vel usu suae detentationis.

13 Limita tamen & intellige hanc communem conclusionem, quando dominus verus rei esset absens, & faciliter non posset agere in iudicio: secus vero si sit praesens; quia nullo modo posset agere iste detentator; ita Salicet. in dict. leg. Et ideo. §. Neratius, in fin. de condit. fur. idem Salicet. in dict. leg. Manifestissimi, §. Sed cum in secundam, Cod. de Furtis, argumento text. in leg. Cum in plures. §. Messem. ff. Locati, & in expresso idem tenet Fulgus. in dict. §. Neratius, post princ. Sed salva eorum pace, non videtur vera ista opinio & limitatio, imo, quod indistincte habeat officium iudicis, cum indistincte loquantur praedicta jura. Nec obstat text. in dict. §. Messem. Quia ibi non detentabat colonus fructus illius subtractos, ideo dominus debet agere. Vel secundo, quod ibi voluit agere colonus contra dominum locantem, tanquam sibi obligatum ut agat contra subtrahentes; non tamen negat, quod possit ipse agere officio iudicis (si velit) eo casu quo detentat.

Intellige tamen & declara superiorem communem opinionem, ut procedat quando res pervenisset ad alium cum vitio, puta, ex furto, vel violentia, vel forte vacantem rem occupabit; alias autem non competeret detentatori aliquod jus vel remedium avocandi detentationem, sicut nec possessori competeret, quando non haberet dominium, vel titulum; ita Angel. in dict. leg. Non tantum. ff. de Petit. hered. & Bald. in leg. Item videndum. §. Nunc videamus, 1. column. eod. tit. nisi eam haberet ab ipso vi-

tioso possessore; ita singulariter Bart. in dict. leg. Manifestissimi. §. Sed, cum in secundam, Cod. de Furtis, 2. column. num. 5. qui ita intelligit Gloss. in leg. 2. Codic. de Furtis, & per eam ita tenet ibi Bald. Paul. & ceteri DD. in dict. leg. 2. In quo tamen articulo resolutive dicas, quod in casibus in quibus possessori datur aliquod remedium possessorium, in idem detentatori dabitur illud iudicis officium pro sua detentatione recuperanda vel conservanda: istam notabilem doctrinam ponit Angel. de Perus. in dict. leg. Manifestissimi. §. Sed cum in secundam, Cod. de Furtis, 2. column. in fin. versic. Detentatori autem. Et quando possessori competant dicta remedia possessoria, & quando non? vide singulariter & melius quam alibi in jure per Bartol. Paul. Jas. & melius quam per alium in toto jure per Socin. in leg. Rem qua nobis. ff. de Acquirenda possessione.

14 Extende tamen superiorem communem conclusionem, quae habet, quod detentatori detur officium iudicis pro sua detentatione recuperanda vel conservanda, ut procedat etiam in detentatione alicujus juris incorporalis, ut puta, si quis tantum detentat aliquem usum servitutis, non vero ipsum jus servitutis: ita probat textus singularis secundum verum intellectum in leg. de Usu aqua. ff. de Variis & extraordinar. cogn. quem ad hoc reputat ibi singul. Bartol. & expressè per illam l. ita tenet Speculator. in tit. de Offic. omnium jud. §. 1. 3. column. vers. Item imploratur loco principalis actionis: idem Specul. in tit. de Causa possession. & propriet. §. Privata: Authent. interdicta, 7. column. n. 19. versic. Sed & si me habentem usum, &c. Et ex superioribus inferitur, quod talis detentator posset propria autoritate destruere opus vel aedificium factum in re quam detinet: & in expresso probat text. in leg. 1. Cod. Ut nemini liceat sine licentia principis signum imponere, & ibi communiter DD. & tenet Bart. & comm. DD. in leg. 1. §. Nuntiatio, de oper. novi. nuntiat. ubi reputat singul. Roman.

15 Item quaero, an ista detentatio facti retineatur animo in absentia, sicut retinetur sola civilis possessio, vel sola naturalis? In quo subtili articulo dico, quod videtur quod retineatur animo, & operetur eodem effectus, quos operaretur, si detentator esset praesens; & hoc quando detentatio est iuste quaesita iudicis autoritate, vel ex licito contractu partium: Ita probat text. singularis & unicus in leg. Si finita. §. Si quis metu. ff. de Damn. infecto: ubi, si missus in possessionem ex primo decreto ex causa damni infecti, discesserit de re, & sit absens animo non deserendi rem, retinet jus suum